

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/199756,Mariusz-Krzysztofinski-Jeden-z-wielu-Ksiadz-Wladyslaw-Skalny-1917-1984-kaplan-di.html>
04.05.2024, 06:54

Mariusz Krzysztofiński: Jeden z wielu... Ksiądz Władysław Skalny (1917 - 1984), kapłan diecezji przemyskiej i działacz Zrzeszenia WiN

Władysław Skalny był jednym z tych kapłanów diecezji przemyskiej, którzy w obliczu wspólnej agresji Niemiec i ZSRS na Polskę zaangażowali się najpierw w działalność pomocową na rzecz ludności polskiej, a potem w konspiracyjną.

Urodził się 16 sierpnia 1917 r. w miejscowości Bukowina położonej nieopodal Niska. Po ukończeniu gimnazjum w Nisku w 1935 r. wstąpił do Seminarium Duchownego w Przemyślu. W obliczu wybuchu wojny, 10 września 1939 r., przyjął święcenia kapłańskie. Pierwszą placówką duszpasterską, na którą został skierowany, była parafia pw. św. Wojciecha w Bielinach koło Niska. Pełnił w niej posługę jako wikariusz do 20 maja 1942 r.

Wspierał tam prowadzoną przez siostry dominikanki kuchnię dożywiania dzieci oraz wysiedleńców z Poznańskiego. W realiach wojennych w sposób praktyczny realizował nakaz miłości bliźniego, współpracując w tym dziele z księciem Piotrem Czartoryskim (1909 - 1993). Osobiście zbierał na rzecz wspomnianej kuchni żywność wśród okolicznej ludności. Innym polem jego troski pozostawały dzieci, które nauczał w szkółce parafialnej.

W międzyczasie od stycznia do marca 1942 r. był tzw. substytutem zastępującym proboszcza w parafii Kurzyna Mała.

Działalność w podziemiu

Od 1942 r. ks. Skalny - według informacji zdobytych przez aparat bezpieczeństwa - był żołnierzem Armii Krajowej. Obowiązek wobec Ojczyzny realizował równoległe z posługą

Fragment kartoteki księdza Władysława Skalnego z 1963 roku. Dokument zawiera dane osobiste, adres, datę urodzenia (16 VIII 1917 r. Bukowina pow. Nisko) oraz informacje o wykształceniu (Seminarium Duchowne w Przemyślu) i miejscu pracy (parafia św. Wojciecha w Bielinach koło Niska). Wskazano również na przynależność do Zrzeszenia WiN. Dokument jest oznaczony numerem rejestracyjnym 23867 i datą rejestracji 18.12.1963. W prawym górnym rogu widoczny jest napis 'Kartoteka 854' i 'Fajne spec. znaczenia'. W prawym dolnym rogu znajduje się pieczęć Instytutu Pamięi Narodowej z numerem 26 i czerwonym krzyżem.

Dokument nie zawiera treści siewnych
Kartoteka: Kartoteka księży katolickich
Aktoriści: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w Warszawie (1944) 1964-1999
Sygnatura skłoni: IPN-BU-003221

Fragment kartoteki księdza Władysława Skalnego tzw. TEOK prowadzonej przez Departament IV SB MSW (ze zbiorów IPN)

duszpasterską w parafii w Rozwadowie, gdzie od 20 maja 1942 r. był wikariuszem.

We wrześniu 1945 r. ks. Skalny został informatorem i członkiem Rady WiN Nisko. Osobą, z którą współpracował, pozostawał jego dawny szkolny kolega, Kazimierz Moskał ps. „Budulski”, kierownik Rady WiN Nisko. Od wiosny 1946 r. przekazywał on ks. Skalnemu – najprawdopodobniej – w celu dalszego kolportażu egzemplarze ówczesnej podziemnej prasy w postaci pism: „Ku Wolności” oraz „Orzeł Biały”. Jego następcą, Jan Kaszowski ps. „Niwiński” (osoba niezidentyfikowana przez UB) – kolejny kierownik Rady WiN Nisko, dostarczał ks. Skalnemu konspiracyjną prasę. Dodatkowo wikarówka w Rozwadowie stała się miejscem spotkań, podczas których ks. Skalny omawiał z działaczami WIN kwestie związane ze zbliżającym się referendum (rozpisano je na 30 czerwca 1946 r.), a potem z wyborami parlamentarnymi, przypadającymi na 19 stycznia 1947 r.

W trakcie tych rozmów omawiano także sprawy związane z funkcjonowaniem ówczesnych ugrupowań politycznych. Zazwyczaj odbywały się one z miesięczną częstotliwością. Przesłuchiwany przez UB Kazimierz Moskał przyznał, że spotykając się z ks. Skalnym miał nadzieję, że będzie on

„inspirował poglądy nielegalnej organizacji między ludność”.

Wyraził się też, że podczas tych spotkań

„o PPR mówiliśmy, że jest to partia komunistyczna działająca pod rozkazami Moskwy”.

Moskał w trakcie przesłuchań próbował też bronić ks. Skalnego i przekonywać, że jego rozmowy z nim „nie dawały żadnej wartości” i że nie dawał mu

„żadnych poleceń dotyczących nielegalnej organizacji”.

Moskał – podobnie jak i ks. Skalny – początkowo utrzymywali też, że ich kontakty posiadały charakter towarzyski.

Kilka miesięcy po sfałszowanych wyborach parlamentarnych, 21 sierpnia, 1947 r. ks. Skalny został przeniesiony na stanowisko wikariusza do parafii w Rzeszowie. Tutaj, 26 lutego 1948 r., został aresztowany przez UB w ramach akcji „likwidacji” rzeszowskiego Wydziału WIN.

Aresztowanie i proces

Wielokrotnie przesłuchiwany przez funkcjonariuszy Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Rzeszowie (m.in. przez ppor. Mariana Pietruchę, chor. Stanisława

Olejniczaka, chor. Ignacego Pacię) został oskarżony o

„przynależność do nielegalnej organizacji WIN i kolportowanie nielegalnej prasy”.

Został uwięziony w areszcie WUBP w Rzeszowie (od 26 lutego 1948 r.), a potem w więzieniu na rzeszowskim zamku. Podczas rozprawy głównej, prowadzonej przez Wojskowy Sąd Rejonowy (WSR), w Rzeszowie 25 czerwca 1948 r. ks. Skalny wskazywał, iż jest sympatykiem PSL. Przekonywał, że po przeczytaniu podziemną prasę niszczył, nikomu jej nie przekazując. Starał się też argumentować, że „o żadnym WiN nie było mowy”, a wspomniane gazety można określić jako pisma

„o nastawieniu pro-PSL-owskim”.

Utrzymywał nawet, że był przekonany,

„że jest to nieoficjalna prasa PSL”.

W trakcie tej samej rozprawy ks. Skalny zeznał, że „na rozprawie i w śledztwie odczytano zeznania”, które zostały na nim wymuszone i są niezgodne z prawdą. Nie zważając na to, 28 czerwca 1948 r. WSR w Rzeszowie pod przewodnictwem kpt. Oswalda Szneffa skazał go na 4 lata więzienia oraz utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na rok i przepadek mienia. Ks. Skalny opuścił więzienie 28 czerwca 1948 r. na podstawie ustawy o amnestii z 22 lutego 1947 r. Pozostawał w złej kondycji psychiczno-fizycznej.

► [Czytaj więcej na portalu przystanekhistoria.pl](http://przystanekhistoria.pl)